

עמ"ת 31505/09/17 - כ ש נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עמ"ת 31505-09-17 ש(עציר) נ' מדינת ישראל

לפני	כבוד השופט יוסי טופף
העורר:	כ ש
	ע"י ב"כ עו"ד יפעת כץ
נגד	מדינת ישראל
המשיבים:	ע"י ב"כ עו"ד מיכל אפלבוים

החלטה

לפניי ערר על החלטת בית המשפט השלום בתל אביב (כב' השופט ר' פרי), על פיה נעצר העורר עד לתום ההליכים. עיקר הערר סב סביב בקשת העורר לאפשר לו להתייצב לראיון קבלה בקהילה הטיפולית "צעדים", ולעבור את הבדיקות הרפואיות הנדרשות לשם קבלתו. כמו כן, ביקש העורר להפנותו לקבלת תסקיר משלים מאת שירות המבחן, לאחר קבלת עמדת הקהילה הטיפולית ותוצאות הבדיקות הרפואיות.

הרקע לערר

1. ביום 20.4.2017 הוגש נגד העורר כתב אישום (ת"פ 30053-04-17), המייחס לו עבירות של תקיפה סתם ואיומים כלפי אמו. נטען כי העורר, המתגורר בבית אמו, התווכח עמה על רקע סירובה לתת לו את כרטיס האשראי שלה. העורר אחז בחוזקה את ידה של אמו, לקח ממנה בכוח את כרטיס האשראי ודחף אותה. בתגובה, אמו של העורר הכתה בו בכתפו באמצעות שלט הטלוויזיה. בנוסף, העורר אמר לאמו שהוא ירצח אותה ויגמור את העניין אחת ולתמיד.

2. ביום 16.5.2017, מסגרת הליך המעצר (מ"ת 30074-04-17), שוחרר העורר למעצר בית בהוסטל "לופט" בתל אביב, כך שכל יציאה מהמקום תלווה על ידי איש צוות. כמו כן, נאסר על העורר ליצור קשר עם אמו ולהתקרב אליה עד לטווח של 300 מ' ממנה.

3. ביום 28.7.2017 סמוך לשעה 19:55 הפר לכאורה הנאשם ההוראה החוקית שנקבעה בהליך המעצר לדלעיל, בכך שעזב את ההוסטל ללא ליווי. באותו היום, סמוך לשעה 22:00 הגיע העורר לבית אמו וביקש

להיכנס. אמו סירבה להכניסו והעורר עזב את המקום. למחרת היום, בשעה 11:00 הגיע העורר פעם נוספת לדירת אמו ונכנס פנימה ברשותה. אולם, בהמשך סירב העורר לצאת עד שאמו הזעיקה את המשטרה. בשל כך, הוגש נגד העורר כתב אישום נוסף בגין עבירה של הפרת הוראה חוקית (ת"פ 4180-08-17).

4. בד בבד, הוגשה נגד העורר בקשה למעצרו עד לתום ההליכים (מ"ת 4217-08-17), ובעקבות החלטת בית המשפט קמא לעצרו, הוגש הערר שלפני.

החלטת בית המשפט קמא

5. בית המשפט קמא ציין בהחלטתו כי אין חולק בדבר קיומן של ראיות לכאורה וכי לעורר שש הרשעות קודמות/רישומים פליליים בעבירות איומים ותקיפה, כאשר בתיקים משנת 2015 הופסקו ההליכים. כל שלמעשה, לחובת העורר הרשעה אחת ממרץ 2017 בגין איומים ותקיפה כנגד אמו.

צוין כי חוות דעת פסיכיאטרית בעניינו של העורר העלתה שהוא סובל ממחלת נפש, אך בעיתוי הרלוונטי אין עדות להיותו נתון במצב של החמרה פסיכוטית ואין סימפטומים פעילים. כמו כן, הביע הפסיכיאטר המחוזי עמדתו כי בעת ביצוע המעשים יכול היה העורר להבחין בין טוב לרע.

על פי תסקיר שירות המבחן, שנערך בעניינו של העורר, עלה כי העורר מכור באופן עמוק לסמים וחומרים, בעל קשיים נפשיים משמעותיים, שאינו מתאים בשלב זה למהלך טיפולי דורשני לאלה הסובלים מתחלואה כפולה. לאור ההתמכרות הפעילה של העורר והסיכון להמשך התדרדרותו סביב שימוש בסמים והתנהגות שאיננה מווסתת, בשים לב לתחילת התייצבותו של העורר בטיפול הנפשי במב"ן, לא בא שירות המבחן בהמלצה לבחון התאמתו של העורר לטיפול גמילה בקהילה. שירות המבחן סבור כי ככל שיביע העורר נכונות, הדברים צריכים להיעשות במסגרת התיק העיקרי.

בית משפט קמא ציין כי לא הייתה בידי ההגנה להציג חלופת שחרור אחרת, אך עתרה לקבלת תסקיר משלים מאת שירות המבחן, לצורך בחינת התאמת העורר לקהילת "צעדים" שעוסקת במי שסובל מתחלואה כפולה וטענה כי לבית המשפט יש שיקול דעת, חרף התסקיר, להורות על שליחתו של העורר לבדיקת ההתאמה.

התביעה התנגדה לבקשה ועתרה למעצרו של העורר עד תום ההליכים בהיעדר חלופה, בשים לב להרשעה בפלילים, הסיכון הנשקף והמצב הנפשי.

בית המשפט קמא ציין בהחלטתו כי "אכן, עניין לנו בעבירה של הפרת הוראה חוקית, שאין עליה מחלוקת ראייתית, שהיא כשלעצמה מצדיקה שחרור בחלופה. עם זאת, המקרה שבפנינו מורכב

הרבה יותר. עניין לנו במי שבעברו הורשע בתקיפה ובאיומים כלפי אָמו אך במרץ 2017. בהמשך, המשיב, כאמור, בתיק האחר, תוקף שוב ומאיים על אָמו בכך שירצח אותה ויגמור את העניין אחת ולתמיד, וכל זאת כאשר ברקע התמכרות קשה לסמים ומצב נפשי שאינו פשוט. חרף זאת, הורה בית המשפט על שחרורו של המשיב להוסטל כמקום מעצר בית מוחלט. עם זאת, המשיב הפר את ההוראה ובתוך כך לא מילא אחרי תנאי השחרור בכך שעזב את ההוסטל ושב לבית אָמו פעם אחר פעם. מהמכלול האמור עולה מסוכנות רבה הנשקפת מהמשיב הן מביצוע העבירה, הן על רקע המצב הנפשי וההרשעה הפלילית הטריה כלפי אותה מתלוננת, כל שכן המשיב לא קיים את תנאי שחרורו בתיק האחר. בית המשפט יסטה מהמלצות שירות המבחן במקרים מסוג דא רק במקרים חריגים. תסקיר שירות המבחן מפורט וממצה ולא מצאתי לסטות ממנו. אין מקום להכביד על שירות המבחן לערוך תסקיר משלים. התסקיר ברור כשמש, מלמד על מסוכנות הנשקפת מהמשיב, מצב של התדרדרות עקב התמכרות, ועל כן שירות המבחן לא בא בהמלצה לבחינת התאמתו של המשיב לטיפול גמילה בקהילה. נהפוך הוא, שירות המבחן מעדכן כי דווקא במסגרת מב"ן, בשב"ס, מצבו של המשיב מהבחינה הנפשית החל להתייצב. בנסיבות אלה, באין חלופה בנמצא, אין מנוס מלהורות על מעצרו של המשיב עד לתום ההליכים, וכך אני מורה".

טענות הצדדים

6. ב"כ העורר, כך בהודעת הערר וכך בדיון שהתקיים במעמד הצדדים, שבה וביקשה להפנות את העורר לראיון קבלה בקהילה הטיפולית "צעדים", המיועדת לאנשים הסובלים מתחלואה כפולה, ולבדיקות רפואיות הנדרשות, ולהורות לשירות המבחן לערוך תסקיר משלים, לאחר קבלת עמדת הקהילה הטיפולית וקבלת תוצאות הבדיקות הרפואיות.

נטען כי העורר הינו אדם הסובל מתחלואה כפולה, הכוללת מחלת נפש בצד התמכרות לסמים. ב"כ העורר לא הקלה ראש בעבירות המיוחסות לעורר, אך טענה כי אין מדובר באירוע מהחמורים בקרב עבירות מסוג זה. נטען כי גם אמו של העורר הפגינה אלימות פיזית נגדו. נטען כי עברו של העורר מלמד כי מסוכנותו מופנית כלפי אמו בלבד ואין מסוכנותו כלפי כולי עלמא.

נטען כי בית המשפט קמא שגה בקביעתו כי העורר עזב את ההוסטל, בהתעלמו מהנסיבות שהובילו להרחקת העורר מההוסטל, נוכח צריכת תרופות נרקוטיות במרשם במינונים גבוהים.

נטען כי העורר עומד על רצונו להשתלב בקהילה טיפולית כבר בשלב דיוני זה, ולא בשלב שלאחר הכרעת דין, דבר המלמד על מוטיבציה גבוהה וכנה מצדו לשקם את אורחות חייו, בייחוד כשלא צפוי לו עונש מאסר ממושך. נטען כי סיכויי הצלחת שיקומו של העורר הינם גבוהים ואין סיבה להמתין לסיום ההליך לצורך הפנייתו לשיקום.

במסגרת הדיון, מסרה ב"כ העורר, לשאלת בית המשפט, כי העורר בן 35 ומעולם לא ניסה להשתלב במסגרת שיקומית בקהילה טיפולית.

7. ב"כ המשיבה התנגדה למבוקש וטענה כי העורר אינו עומד בתנאים שנקבעו בפסיקה, לצורך הפניית נאשם להליך שיקומי כבר בשלב המעצר. ב"כ המשיבה הפנתה לתסקיר שבו קצין המבחן העורר לא החל הליכי גמילה טרם מעצרו וסבר כי לא ניתן לתת מענה ראוי למסוכנות הנובעת מהעורר ולא ניתן להתעלם מהתמונה הכוללת לכך שהעורר הורשע רק בחודש מרץ בעבירות דומות כנגד אותה מתלוננת, אמו. לפיכך, בקשה המשיבה שלא לשנות מהחלטת בית המשפט קמא ולהותיר את העורר במעצר עד לתום ההליכים.

דיון והכרעה

8. לאחר שבחנתי את עמדות הצדדים, שבתי ועיינתי בהחלטות בית המשפט קמא בהליכים המפורטים לעיל, כמו גם בתסקיר שירות המבחן, נחה דעתי כי לא נפל פגם בהחלטת בית המשפט קמא, המנומקת כדבעי.

9. הכלל אשר התגבש בפסיקה הוא כי בחינת האפשרות לשחרר נאשם להליכי טיפול וגמילה תיעשה ברגיל בשלב הטיעונים לעונש, ככל שיורשע, ולא בשלב המעצר (ראו למשל: בש"פ 4068/03 אלחרר נ' מדינת ישראל (15.5.2003); בש"פ 11981/04 שפק נ' מדינת ישראל (9.1.2005)).

זהו הכלל, אך ככל כלל - חריגים לצידו.

בבש"פ 1981/11 מדינת ישראל נ' אשר סויסה, תק-על 2011(1), 4167 דן בית המשפט העליון (כב' השופט י' עמית) בקריטריונים העיקריים לשם כניסתו של נאשם לחריג לכלל, כדלקמן:

"הכלל הוא, כי העיתוי הראוי לגמילה מסמים הוא בשלב גזירת הדין וריצוי העונש. לכלל זה חריג בהתקיים שלושה או שניים מהתנאים המצטברים הבאים והם:

א. כאשר הנאשם החל בגמילה עוד לפני שביצע את העבירה שבגינה נעצר.

ב. כאשר פוטנציאל ההצלחה של הליך הגמילה הוא גבוה.

ג. כאשר יש בהליך הגמילה כדי ליתן מענה הולם למסוכנות הנשקפת מן הנאשם."

התנאי הראשון הינו העיקרי אך בית המשפט רשאי להורות על שחרור להליך גמילה גם כאשר התנאי השני

והשלישי מתקיימים במצטבר מבלי שהתקיים התנאי הראשון.

הנה כי כן, בין יתר השיקולים שנקבעו בפסיקה לבחינת המתאמת עצור לשחרור להליך טיפולי בשלב המעצר נמצא כי על בית המשפט לבחון:

א. האם הנאשם התחיל כבר בהליך גמילה עוד לפני מעצרו.

ב. סיכויי הצלחת הטיפול, מידת התאמתו ומוכנותו של הנאשם לטיפול גמילה.

ג. גילו של הנאשם והזדמנויות גמילה שניתנו לו בעבר.

ד. האם יש בחלופת הגמילה כדי לאיין או להקהות את עילת המעצר, אם של חשש לשיבושהליכימשפט ואם של מסוכנות לציבור.

ה. סוג העבירות המיוחסות לנאשם.

ו. עברו הפלילי של הנאשם.

ז. גזר הדין הצפוי לנאשם אם יורשע.

10. בבוחנו את שאלת חלופת המעצר של נאשם המבקש להשתלב בקהילה טיפולית, ייבחן בית המשפט כל מקרה לגופו, לאור נסיבותיו הקונקרטיות. אין מקרה אחד דומה למשנהו, כל נאשם שונה מחברו. במקרה דנא, ישנם שיקולים מצטברים העומדים נגד בקשת ב"כ העורר, כפי שמצאו ביטוי בהחלטת בית המשפט קמא. בכלל שיקולים אלה, יש להביא בחשבון את עצם המעשים המיוחסים לעורר, הפגנת האלימות החוזרת ונשנית כלפי אמו, בהעדר מורא או חשש חרף מגבלות שהוטלו עליו ומאסר מותנה שהיה תלוי ועמד נגדו. העבר הפלילי ומידת המסוכנות שבמעשיו, הם חלק מהרכיבים הנשקלים על פי הלכת סויסה. העורר לא החל בהליך גמילה לפני ביצוע העבירות בגינן נעצר. עוד יש לקחת בחשבון את היקף היריעה המצומצם שבכתבי האישום, כך שמשפטו אינו צפוי להמשך זמן רב.

מעיון בתסקיר שירות המבחן עולה בשלב זה העורר אינו בשל למהלך טיפולי דרשני ואינטנסיבי כמו זה המוצע למכורים בקהילה, אף אם בכזו המיועדת לסובלים מתחלואה כפולה. הפרוגנוזה להצלחת העורר במהלך השיקומי מסוג זה הוערכה כנמוכה.

11. מכל המקובץ, סבורני כי אין העורר עומד בתנאים שנקבעו בפסיקה, המצדיקים חריגה מהכלל. מקומה של בקשת ההגנה להפנותו למסגרת שיקומית במסגרת הטיעונים לעונש, ככל שיורשע. החלטת בית המשפט קמא נכונה ומנומקת, ואין הצדקה לשנותה. כאמור, הערר נדחה.

המזכירות תודיע.

ניתנה היום, כ' תשרי תשע"ח, 10 אוקטובר 2017, בהעדר
הצדדים.